

W jaki sposób firma może zmienić warunki spłaty zadłużenia? Aspekt prawny, konsekwencje finansowe

---

Repayment of Liabilities/Restructuring in Poland

February 2010

W dobie kryzysu istotnym zagadnieniem dla przedsiębiorców staje się możliwość ułożenia przez nich na nowo stosunków kontraktowych z wierzycielami, tak aby wykluczyć lub przynajmniej ograniczyć negatywne konsekwencje trudności gospodarczych. Jednocześnie nie, również w interesie wierzycieli, należy zapewnić sobie otrzymanie spłaty wierzytelności mimo trudności, które mogą przechodzić ich dłużnik, co oznacza w niektórych przypadkach konieczność restrukturyzacji dotychczasowego zadłużenia. Słuy powyższemu mogą być opisane instytucje prawne.

Najbardziej korzystnym rozwiązaniem zarówno dla dłużnika, jak i wierzyciela jest zawsze porozumienie i ugoda, co do spłaty zagrożonych wierzytelności. Strony w każdej chwili mogą na nowo ułożyć między siebie stosunki umowne, tak, aby zapewnić dłużnikowi możliwość spłaty zadłużenia. W szczególności strony mogą odroczyć spłatę wierzytelności, rozłożyć spłatę na raty, umorzyć część wierzytelności lub chociażby odsetek od takiej wierzytelności. Czsto stosowanym rozwiązaniem jest również ułożenie stosunków umownych w ten sposób, że dłużnik i wierzyciel zgadzają się, że od określonego dnia przestają być odsetki od wierzytelności, pod warunkiem terminowego spłacania przez dłużnika kwoty zadłużenia. W wypadku opóźnienia się dłużnika ze spłat kolejnych rat od wierzytelności zostają naliczone odsetki, za cały jej dotychczasowy okres. Powyższe rozwiązanie motywuje dłużnika do dokonywania terminowych spłat, stanowić zachętę w postaci braku narastania długu. Obok powyższych zastosowanych rozwiązań, strony mogą postanowić również o przyznaniu wierzycielowi zabezpieczenie rzeczowych jego wierzytelności w postaci hipoteki bądź zastawów, co istotnie polepsza jego sytuację na wypadek ewentualnej upadłości dłużnika, a tym samym może stanowić zachętę dla wierzyciela do poczynienia pewnych ustępstw na rzecz dłużnika, co do sposobu spłaty jego wierzytelności.

W wypadku braku możliwości porozumienia z wierzycielem, dłużnikowi przysługują środki do restrukturyzacji jego zadłużenia. Słuy temu mogą być przywoływane obecnie czsto w licznych artykułach prasowych powództwo z tytułu nadzwyczajnej zmiany stosunków. Zgodnie z kodeksem cywilnym, jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie wiadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąco stratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość wiadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy. Rozwiązanie umów sąd może w miarę potrzeby orzec o rozliczeniach stron, kierując się zasadami określonymi w zdaniu poprzedzającym. Należy zauważyć, że w czasie trwania powyższego postępowania od wierzytelności nadal naliczane są odsetki, tak więc w wypadku niekorzystnego rozstrzygnięcia dla dłużnika będzie on odpowiedzialny za zapłatę całej wierzytelności, jak też może ponosić odpowiedzialność odszkodowawczą wobec wierzyciela z tytułu niewykonania zobowiązania w terminie.

Tym samym należy ponownie podkreślić, że najlepszym rozwiązaniem dla stron jest zawsze zawarcie ugody (mając również na uwadze czas trwania oraz koszty postępowania sądowego, a z punktu widzenia dłużnika, również ryzyko pojawienia się zaległości podatkowej w podatku od towarów i usług, w przypadku dokonania przez wierzyciela korekty podatku należnego VAT). Zawarcie ugody może nastąpić co do zasady na każdym etapie postępowania sądowego przed zamknięciem rozprawy. Słuy temu również instytucja mediacji uregulowana w kodeksie postępowania cywilnego.

Continued

Post powanie mediacyjne, odmiennie od post powania s dowego, nie jest jawne. Równie mediator jest obowi zany zachowa w tajemnicy fakty, o których dowiedział si w zwi zku z prowadzeniem mediacji, chyba e strony zwolni go z tego obowi zku. Powy sze ma zapewni stronom swobod w prowadzeniu rozmów oraz mo liwo efektywnego d enia do osi gni cia konsensusu. Przepis ten jest szczególnie korzystny dla przedsi biorców, którym przede wszystkim mo e zale e na utrzymaniu w poufno ci tocz ce go si sporu, ujawnienie którego zawsze mo e mie wpływ na ich sytuacj rynkow . Jest to niew tpliwie dodatkowy czynnik przemawiaj cy za skorzystaniem z tego trybu post powania. Z kolei wol wzajemnego czynienia ust pstw ma gwarantowa regulacja uniemo liwiaj ca stronom powoływanie si w toku post powania przed s dem lub s dem polubownym na propozycje ugodowe, propozycje wzajemnych ust pstw lub inne o wiadczenia składane w post powaniu mediacyjnym. W innym wypadku strony, bior c pod uwag ewentualny proces w razie nie osi gni cia porozumienia, mogłyby nie by skłonne do czynienia ust pstw w sytuacji, gdy ich stanowisko miałoby nast pnie dostarczy argumentów w post powaniu s dowym.

W wypadku, gdy zawiod wszystkie z opisanych wy ej sposobów osi gni cia porozumienia, a dłu nik jest zagro ny niewypłacalno ci tj. je eli pomimo wykonywania swoich zobowi za , według rozs dnej oceny jego sytuacji ekonomicznej jest oczywistym, e w niedługim czasie stanie si niewypłacalny, wówczas dłu nikowi pozostaje jeszcze zło enie do s du o wiadczenia o wszcz ciu post powania naprawczego wraz z planem naprawczym. Sposób naprawy przedsi biorstwa powinien okre la restrukturyzacji zobowi za . Propozycje restrukturyzacji zobowi za mog obejmowa w szczególno ci odroczenie wykonania zobowi za , rozło enie spłaty długów na raty, zmniejszenie sumy długów lub konwersj wierzytelno ci na udziały lub akcje itp. Je eli s d nie wyda postanowienia zakazuj ce go wszcz cia post powania naprawczego, wówczas na czas trwania tego post powania s d ustanowi dla przedsi biorcy nadzorc s dowego. Wszcz cie post powania naprawczego jest o tyle korzystne, e z dniem jego wszcz cia zawiesza si spłat zobowi za przedsi biorcy oraz naliczanie odsetek, jak te nie mog by wszczynane przeciwko przedsi biorcy egzekucje i post powania zabezpieczaj ce, a wszcz te podlegaj z mocy prawa zawieszeniu. Naley te zauwa y , e w przypadku zawarcia układu z wierzycielami w wyniku wszcz cia post powania naprawczego, kwoty stanowi ce równowarto umorzonych zobowi za nie s traktowane jako przychody w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

W wypadku, gdy niemo liwe b dzie przeprowadzenie post powania naprawczego ostateczn ewentualno ci dla dłu nika jest zło enie wniosku do s du o ogłoszenie upadło ci z mo liwo ci zawarcia układu i restrukturyzacji jego zobowi za w sposób opisany powy ej. Równie i w tym przypadku kwota stanowi ca równowarto zobowi za umorzonych w wyniku zawartego układu nie stanowi przychodu w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.